

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ**

**Αυτοτελές Τμήμα
Συλλογικών Οργάνων**

Ταχ. Δ/ση : Πλατεία Ελευθερίας
Ταχ. Κώδικας : 712 01
Πληροφορίες : Νικάκη Δέσποινα
Τηλέφωνο : 2813 400237
e-mail : tyso@crete.gov.gr

**Ηράκλειο, 19 Νοεμβρίου 2025
Αρ. πρωτ.: 398467**

ΠΡΟΣ: - Δ/ση Αγροτικής Ανάπτυξης Π.Κ.
- Γραμματέα Αποκεντρωμένης
Διοίκησης Κρήτης

ΚΟΙΝ: - Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης
Δ/σης Οικονομικού Π.Κ.

ΘΕΜΑ: Διαβίβαση της αριθ. **1256/2025** απόφασης Περιφερειακής Επιτροπής.

Σας διαβιβάζουμε συνημμένα, για τις δικές σας ενέργειες, αντίγραφο της αριθμ. **1256/2025** απόφασης της Περιφερειακής Επιτροπής (**πρακτικό 29/18-11-2025**), που αφορά στην Έγκριση σύναψης Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας Κρήτης, του «Ειδικού Λογαριασμού Έρευνας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου», του «Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας» και του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού «Δήμητρα» (ΕΛΓΟ-«ΔΗΜΗΤΡΑ»), για την εκπόνηση του αναπτυξιακού έργου με τίτλο: **«Εξειδικευμένη επιστημονική υποστήριξη και καινοτόμες δράσεις για τη φυτοπροστασία της ελιάς στην Περιφέρεια Κρήτης 2025 - 2028»**, συνολικού προϋπολογισμού τετρακοσίων χιλιάδων ευρώ (400.000,00 €), συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

Η Προϊσταμένη του Τμήματος

Νίκη Βαρδιάμπαση

Εσωτερική Διανομή:

- Γραφείο Περιφερειάρχη
- Αναπληρωτή Περιφερειάρχη Κρήτης
- Αντιπεριφερειάρχη Αγροτικής Οικονομίας Π.Κ.
- Εκτελεστικό Γραμματέα Π.Κ.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

**ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ
ΑΔΑ:**

**Απόσπασμα Πρακτικού Νο29/18-11-2025
Αριθμός Απόφασης: 1256/2025**

Στο Ηράκλειο σήμερα **Τρίτη 18 Νοεμβρίου 2025 και ώρα 11:00** συνήλθε σε συνεδρίαση η **Περιφερειακή Επιτροπή** (περιφερειακό κατάστημα, πλατεία Ελευθερίας 01), ύστερα από την με αριθ. πρωτ.: **389087/13-11-2025** πρόσκληση της προέδρου της.

Στη συνεδρίαση, στην οποία κλήθηκαν νόμιμα τα τακτικά και τα αναπληρωματικά μέλη, παραβρέθηκαν:

1	Λιονή Μαρία	Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Ρεθύμνου	Πρόεδρος Επιτροπής
2	Καμπουράκης Εμμανουήλ	περιφερειακός σύμβουλος	τακτικό μέλος
3	Σαρρής Μιχαήλ	» »	» »
4	Μαράκη – Μπελαδάκη Ελένη	» »	» »
5	Δανέλλης Σπυρίδων	» »	» »
6	Σμπώκος Βασίλειος	» »	Αντιπρόεδρος Επιτροπής
7	Μανουσάκης Νικόλαος	» »	τακτικό μέλος
8	Φασουλάκης Κωνσταντίνος	» »	ως τακτικό μέλος

Από τη συνεδρίαση απουσίαζαν τα μέλη της επιτροπής κ.κ. Μπαλαντίνος Σπυρίδων και Παπαβασιλείου Νεκτάριος.

Στη συνεδρίαση παραβρέθηκαν ακόμα οι κ.κ.: Παπαδάκης Αντώνιος προϊστάμενος Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας Π.Κ., Σουλτάτου Ιωάννα προϊσταμένη Διεύθυνσης Οικονομικού Π.Κ., Ζερβού Ευδοξία προϊσταμένη Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης ΠΚ, Ψαρουδάκης Μιχαήλ προϊστάμενος Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων Π.Κ., Τριαματάκη Χαρά προϊσταμένη Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων Π.Ε. Ηρακλείου, Γερογιαννάκη Εμμανουέλα, προϊσταμένη Διεύθυνσης Πολιτισμού & Αθλητισμού Π.Κ., Μαργιούλα Ελισάβετ προϊσταμένη Διεύθυνσης Ανάπτυξης Π.Ε. Λασιθίου, Παπαδάκης Κωνσταντίνος Προϊστάμενος τμήματος Προϋπολογισμού και Δημοσιονομικών Αναφορών Δ/σης Οικονομικού Π.Κ., Ρομπογιαννάκης Εμμανουήλ Προϊστάμενος τμήματος Τήρησης Διπλογραφικού Συστήματος Δ/σης Οικονομικού Π.Κ., Χριστοδουλάκη Μαρία προϊσταμένη τμήματος εμπορίου Δ/σης Παιδείας, Απασχόλησης και Εμπορίου, Σφακιανάκη Γεωργία Προϊσταμένη τμήματος Πολιτικής Προστασίας Π.Ε. Ηρακλείου Αυτοτελούς Δ/ση Πολιτικής Προστασίας Π.Κ., Αεράκη Ιωάννα υπάλληλος τμήματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Δ/σης Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Π.Ε. Λασιθίου, Δρακουλάκη Αντωνία υπάλληλος Γραφείου Διοικητικής Υποστήριξης Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης ΠΕ Ηρακλείου, Στυλιανού Ευγενία υπάλληλος

γραφείου Περιφερειάρχη, Γιαλύτη Ερμιόνη Ειδική Σύμβουλος και για την τήρηση των πρακτικών οι: Βαρδιάμπαση Νίκη και Θωμά Μισέλ υπάλληλοι του Αυτοτελούς Τμήματος Συλλογικών Οργάνων.

Η πρόεδρος της Επιτροπής ύστερα από τη διαπίστωση απαρτίας, κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης με τα παρακάτω θέματα ημερήσιας διάταξης:

ΘΕΜΑ 34ο: Έγκριση σύναψης Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας Κρήτης, του «Ειδικού Λογαριασμού Έρευνας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου», του «Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας» και του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού «Δήμητρα» (ΕΛΓΟ-«ΔΗΜΗΤΡΑ»), για την εκπόνηση του αναπτυξιακού έργου με τίτλο: **«Εξειδικευμένη επιστημονική υποστήριξη και καινοτόμες δράσεις για τη φυτοπροστασία της ελιάς στην Περιφέρεια Κρήτης 2025 - 2028»**, συνολικού προϋπολογισμού τετρακοσίων χιλιάδων ευρώ (400.000,00 €), συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

Η Περιφερειακή Επιτροπή έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) του Ν. 2690/1999: «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις»,

β) του Ν. 3852/2010: «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης»,

γ) του άρθρου 11 του Ν. 4013/2011(ΦΕΚ 204/τ.Α/2011) «Σύσταση ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)»,

δ) του Ν. 4270/14 (ΦΕΚ 143 Α/28-06-2014): Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις,

ε) του Π.Δ.80/2016 (ΦΕΚ 145/τ.Α/5-2016) «Ανάληψη Υποχρεώσεων από τους Διατάκτες»,

στ) του Ν. 4412/2016 (ΦΕΚ 147Α) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», όπως τροποποιήθηκε με τον Ν.4782/9.3.2021 (ΦΕΚ 36 τ.Α),

ζ) του αρθ. 35 του Ν. 5013/2023: «Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, διαχείριση κινδύνων στον δημόσιο τομέα και άλλες διατάξεις»,

η) του Ν 5056/2023: «Αναμόρφωση του συστήματος διακυβέρνησης Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, κατάργηση νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου δήμων, παρακολούθηση επιδόσεων τοπικής αυτοδιοίκησης οικονομική και διοικητική διαχείριση οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, ευζωία των ζώων συντροφιάς, κατασκευή και αναβάθμιση λειτουργούντων χερσαίων συνοριακών σταθμών και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Εσωτερικών»,
όπως ισχύουν.

2. Το Π.Δ. 149/2010: «Οργανισμός της Περιφέρειας Κρήτης»(ΦΕΚ 242/27-12-2010, τεύχος Α'), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με την αριθμ. **1218/ΦΕΚ 762 τ. Β' / 26-02-2021** Απόφαση Συντονίστριας Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης.

3. Τη με αριθμ. 2/2024 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου (πρακτικό Ν° 1/02-01-2024), που αφορά στην **Εκλογή τακτικών και αναπληρωματικών μελών της Περιφερειακής Επιτροπής Περιφέρειας Κρήτης**, για το πρώτο ήμισυ της αυτοδιοικητικής περιόδου 2024-2028 και συγκεκριμένα για την περίοδο από 02/01/2024 έως 30/06/2026.

4. Τη με αριθμ. πρωτ.: 466345/30-12-2024 απόφαση του Περιφερειάρχη Κρήτης που αφορά στον ορισμό προέδρου της Περιφερειακής Επιτροπής της κας Λιονή Μαρίας Αντιπεριφερειάρχη ΠΕ Ρεθύμνου από 02-01-2025 (επόμενη της λήξης της προηγούμενης θητείας της) έως 31-12-2025.

5. Την αριθμ. **1/2024** απόφαση Περιφερειακής Επιτροπής (**πρακτικό Ν° 1/19-01-2024**), που αφορά στην εκλογή Αντιπροέδρου Περιφερειακής Επιτροπής, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 175 του ν. 3852/2010 (Α' 87), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 19 του ν. 5056/2023.
6. Το με αρ. πρωτ. **388326/13-11-2025** έγγραφο της **Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης Π.Κ.**, στο οποίο αναφέρονται τα παρακάτω:
- Έχοντας υπόψη:**

1. τις διατάξεις:

α) του Ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87/2010) περί Νέας Αρχιτεκτονικής της Αυτοδιοίκησης και Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης

β) του ΠΔ 149/2010 : « Οργανισμός της Περιφέρειας Κρήτης (ΦΕΚ 242/27-12-2010 τ. Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

γ) του Ν. 2362/1995: «Περί Δημοσίου Λογιστικού ελέγχου των δαπανών του κράτους και άλλες διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τα αριθ. 21 και 23 του Ν. 3871/2010.

δ) του ΠΔ 80/2016 ΦΕΚ 145/5-2016 περί ανάληψης υποχρεώσεων από τους διατάκτες.

ε) του Ν. 2690/1999 «Κύρωση του κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διαδικασίες».

στ) της απόφασης Υπ. Οικονομικών αρ. 35130/739(ΦΕΚ 1291/11-8-201): περί αύξησης των χρηματικών ποσών του αρθρ. 83 παρ. του Ν. 2362/95 για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων που αφορούν προμήθεια προϊόντων, παροχή υπηρεσιών ή εκτέλεση έργων.

ζ) του Ν. 4257/2014 (ΦΕΚ 93/τ Α/14-4-2014), «Επείγουσες ρυθμίσεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών».

η) του άρθρου 11 του Ν. 4013/2011(ΦΕΚ 204 Α/2011) όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 10 του Ν. 4038/2012(ΦΕΚ 14 Α/2012) και την ΚΥΑ 111/2380/2012(ΦΕΚ 3400 Β/2012) περί λειτουργίας του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων .

θ) του Ν. 4270/14(ΦΕΚ 143 Α/28-06-2014): Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ)- δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν σήμερα.

ι) του Ν. 4412/2016 (ΦΕΚ 147Α) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών»(προσαρμογή στις οδηγίες 2014/24/ΕΕ & 2014/25/ΕΕ), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

ια) του Ν. 4555/2018 «Μεταρρύθμιση του Θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Εμβάθυνση της Δημοκρατίας – Ενίσχυση της Συμμετοχής – Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ και άλλες διατάξεις».

ιβ) Τον Ν.5056/2023 (ΦΕΚ 163/Α/06.10.2023) «Αναμόρφωση του συστήματος διακυβέρνησης Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, κατάργηση νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου δήμων, παρακολούθηση επιδόσεων τοπικής αυτοδιοίκησης, οικονομική και διοικητική διαχείριση οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, ευζωία των ζώων συντροφιάς, κατασκευή και αναβάθμιση λειτουργούντων χερσαίων συνοριακών σταθμών και λοιπές διατάξεις του Υ.Ε.», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

- 2 Τη με αριθμ. 2/2024 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου (πρακτικό Ν° 1/02-01-2024), που αφορά στην Εκλογή τακτικών και αναπληρωματικών μελών της Περιφερειακής Επιτροπής Περιφέρειας Κρήτης, για το πρώτο ήμισυ της αυτοδιοικητικής περιόδου 2024-2028 και συγκεκριμένα για την περίοδο από 02/01/2024 έως 30/06/2026.

3. Τον στρατηγικό σχεδιασμό της Περιφέρειας Κρήτης για τον Πρωτογενή Τομέα και τη διαχείριση των προϊόντων του.
4. Την από 30-07-2025 υποβολή-πρότασης του αναπτυξιακού έργου από τους εμπλεκόμενους ερευνητικούς φορείς.
5. Το με αριθμ. πρωτ. 334315/02-10-2025 (ΑΔΑΜ:25REQ017655720) τεκμηριωμένο αίτημα της Δ/σης Αγροτικής Ανάπτυξης.
6. Τη με αριθμ. 1085/2025 αρ. πρακτικού 09-10-2025 απόφαση Περιφερειακής Επιτροπής για την έγκριση διάθεσης πίστωσης δαπάνης.
7. Την με αρ. 3162/364536/24-10-2025 (ΑΔΑ: 99ΔΖ7ΛΚ-8ΩΝ) Απόφαση Δέσμευσης Πίστωσης της Δ/σης Οικονομικού της Περιφέρειας Κρήτης.

Προοίμιο

Η Περιφέρεια Κρήτης στο πλαίσιο του αναπτυξιακού της ρόλου και συγκεκριμένα της ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα και ειδικότερα για την προστασία του Κρητικού ελαιόλαδου συνεργάζεται με τον **Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)**, το **Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ)** και τον **Ελληνικό Γεωργικό Οργανισμό-ΔΗΜΗΤΡΑ – Ινστιτούτο Ελιάς Υποτροπικών Φυτών & Αμπέλου, (ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ – ΙΕΛΥΑ)** στην παρούσα προγραμματική σύμβαση, για να αποκτηθεί η απαιτούμενη γνώση ώστε Α) να παραχθούν **απτές και αποτελεσματικές λύσεις φυτοπροστασίας για τον Κρητικό ελαιοπαραγωγό** και Β) να **τεθούν οι σωστές βάσεις για την μελλοντική φυτοπροστασία στην ελιά**.

Η Περιφέρεια Κρήτης έχει δώσει πολύ μεγάλο βάρος στην άρτια εκτέλεση του προγράμματος δακοκτονίας. Ωστόσο, τα πρόσφατα δεδομένα καθιστούν επιτακτική την ανάγκη ανάπτυξης νέων στρατηγικών φυτοπροστασίας για το δάκο και για τις μυκητολογικές ασθένειες.

Στο παραπάνω πλαίσιο καταρτίζεται η παρούσα Προγραμματική Σύμβαση, που αναφέρεται στο ερευνητικό έργο με τίτλο **«Εξειδικευμένη επιστημονική υποστήριξη και καινοτόμες δράσεις για τη φυτοπροστασία της ελιάς στην Περιφέρεια Κρήτης 2025–2028»** συνολικού προϋπολογισμού της Π.Ε.Η. για τα έτη 2025 - 2028 της Περιφέρειας Κρήτης, συνολικού προϋπολογισμού 400.000,00€ κατανεμημένος σε δυο υποέργα ως εξής :

α) **Υποέργο Α** με τίτλο **«Αξιολόγηση περιβαλλοντικά φιλικών προσεγγίσεων αντιμετώπισης του δάκου»** προϋπολογισμού 350.000,00€.

β) **Υποέργο Β** με τίτλο **«Δίκτυο παρακολούθησης, ταυτοποίησης και έγκαιρης προειδοποίησης από μυκητολογικές ασθένειες στην ελιά»** προϋπολογισμού 50.000,00€.

Φορείς υλοποίησης είναι: ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου, το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) και ο Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός ΔΗΜΗΤΡΑ – Ινστιτούτο Ελιάς Υποτροπικών Φυτών & Αμπέλου (ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ – ΙΕΛΥΑ).

Οι παραπάνω ερευνητικοί φορείς διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνογνωσία - εμπειρία για να εκπονήσουν την ανωτέρω έρευνα, με πολυετείς συνεργασίες σε ερευνητικά προγράμματα όπως και με το ΥΠΑΑΤ στα πλαίσια ερευνητικών μελετών της δακοκτονίας.

Σύντομη περιγραφή αντικειμένου

Η αντιμετώπιση του δάκου βασίζεται κυρίως σε συγκεκριμένες δράσεις (δολωματικοί ψεκασμοί, ψεκασμοί κάλυψης και μαζική παγίδευση) και σε συγκεκριμένες περιόδους κατά την διάρκεια της χρονιάς (π.χ. Ιούνιος- Νοέμβριος). Στην παρούσα δέσμη εργασιών, οι παραπάνω δράσεις θα ενισχυθούν μέσα από ένα δομημένο πλαίσιο υποστήριξης του παραγωγού καθ' όλο το χρόνο. Το πλαίσιο θα προβλέπει μια δέσμη από πειραματικές μελέτες πεδίου και παράλληλη υποστήριξη από εργαστηριακά αποτελέσματα σε δυο άξονες:

- Μείωση της πίεσης προσβολής από τον δάκο της ελιάς με φιλοπεριβαλλοντικές προσεγγίσεις εκτός και εντός εποχής
- Παρακολούθηση / πρόβλεψη των δακοπροσβολών με παράλληλη επιστημονική υποστήριξη των παραγωγών

Στην παρούσα Πρόταση Προγραμματικής Σύμβασης της Περιφέρειας Κρήτης σε συνεργασία με τον ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ, το ΙΤΕ και τον ΕΛΓΟ-Δήμητρα θα γίνουν δράσεις πεδίου και εργαστηρίου για βελτίωση παραμέτρων της ελαιοπαραγωγής σε ελαιώνες της Κρήτης.

Πιο συγκεκριμένα:

(Υπόέργο Α) θα αξιολογηθούν περιβαλλοντικά φιλικές προσεγγίσεις αντιμετώπισης του δάκου της ελιάς σε παρεμβάσεις πεδίου με έμφαση στη μείωση του πληθυσμού σε δυο ελαιοκομικές περιοχές της Κρήτης

(Υπόέργο Β) θα ενεργοποιηθεί δίκτυο παρακολούθησης, ταυτοποίησης και έγκαιρης προειδοποίησης σχετικά με προσβολές από μυκητολογικές ασθένειες στην ελιά .

Στόχος του έργου είναι η παραγωγή ελαιόλαδου με φιλοπεριβαλλοντικές μεθόδους και με ορθολογική χρήση φυτοπροστατευτικών, με σκοπό την μακροχρόνια διασφάλιση της ποιότητας και της ποσότητας του παραγόμενου ελαιόλαδου στην Περιφέρεια Κρήτης.

Η διάρκεια υλοποίησης του έργου:

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του Αντικειμένου, με αρχή μέτρησης την υπογραφή της Σύμβασης ορίζεται σε **42 μήνες** περιλαμβανομένου και του χρόνου αποπληρωμής.

Ο καθαρός χρόνος υλοποίησης των εργασιών του ερευνητικού προγράμματος είναι σαράντα **(40)** μήνες.

Σε συνέχεια των παραπάνω,

Εισηγούμαστε :

Την έγκριση σύναψης της Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας Κρήτης, του «Ειδικού Λογαριασμού Έρευνας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου», του «Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας» και του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού «Δήμητρα» (ΕΛΓΟ-«ΔΗΜΗΤΡΑ»), για την υλοποίηση του έργου «Εξειδικευμένη επιστημονική υποστήριξη και καινοτόμες δράσεις για τη φυτοπροστασία της ελιάς στην Περιφέρεια Κρήτης 2025-2028», συνολικού προϋπολογισμού τετρακοσίων χιλιάδων ευρώ (400.000,00 €) συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α 24%, από πιστώσεις του προϋπολογισμού της Περιφέρειας Κρήτης, ΚΑΕ 02.01.295-00.0899.01 έτους 2025,

Ετήσια κατανομή προϋπολογισμού:

- 2026: 143.000,00 ευρώ (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ 66.000,00 + ΙΤΕ 44.000,00 + ΕΛΓΟ 33.000,00)

- 2027: 130.000,00 ευρώ (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ 58.000,00 + ΙΤΕ 43.000,00 + ΕΛΓΟ 29.000,00)
- 2028: 127.000,00 ευρώ (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ 55.000,00 + ΙΤΕ 43.000,00 + ΕΛΓΟ 29.000,00)

Η συνολική δαπάνη ανέρχεται στο ποσό των τετρακοσίων χιλιάδων ευρώ (400.000,00 €) συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α 24%, από τον προϋπολογισμό της Περιφέρειας Κρήτης ΚΑΕ 02.01.295-00.0899.01.

7. Την εισήγηση της κας Ζερβού Ευδοξίας προϊσταμένης Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης ΠΚ.
8. **Τις απόψεις της προέδρου και των μελών της Επιτροπής.**
Ύστερα από διαλογική συζήτηση,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΟΜΟΦΩΝΑ

Εγκρίνει την σύναψη Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας Κρήτης, του «Ειδικού Λογαριασμού Έρευνας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου», του «Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας» και του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού «Δήμητρα» (ΕΛΓΟ-«ΔΗΜΤΡΑ»), για την υλοποίηση του έργου **«Εξειδικευμένη επιστημονική υποστήριξη και καινοτόμες δράσεις για τη φυτοπροστασία της ελιάς στην Περιφέρεια Κρήτης 2025–2028»**, συνολικού προϋπολογισμού τετρακοσίων χιλιάδων ευρώ (400.000,00€) συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α 24%, από πιστώσεις του προϋπολογισμού της Περιφέρειας Κρήτης, ΚΑΕ 02.01.295-00.0899.01 έτους 2025,

Ετήσια κατανομή προϋπολογισμού:

- 2026: 143.000,00 ευρώ (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ 66.000,00 + ΙΤΕ 44.000,00 + ΕΛΓΟ 33.000,00)
- 2027: 130.000,00 ευρώ (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ 58.000,00 + ΙΤΕ 43.000,00 + ΕΛΓΟ 29.000,00)
- 2028: 127.000,00 ευρώ (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ 55.000,00 + ΙΤΕ 43.000,00 + ΕΛΓΟ 29.000,00)

Η συνολική δαπάνη ανέρχεται στο ποσό των τετρακοσίων χιλιάδων ευρώ (400.000,00 €) συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α 24%, από τον προϋπολογισμό της Περιφέρειας Κρήτης ΚΑΕ 02.01.295-00.0899.01.

Αναλυτικότερα:

Στο Ηράκλειο, σήμερα την/...../2025, μεταξύ των παρακάτω συμβαλλομένων :

1. της **Περιφέρειας Κρήτης**, που εδρεύει στο Ηράκλειο Πλατεία Ελευθερίας (ΑΦΜ 997579388, Δ.Ο.Υ. Ηρακλείου), η οποία εκπροσωπείται νόμιμα από τον Περιφερειάρχη κ. Σταύρο Αρναουτάκη του Φωκίωνα και θα αποκαλείται στο εξής χάριν συντομίας ως **«Κύριος του Έργου»** και
2. του **Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)**, που εδρεύει στον Εσταυρωμένο Ηρακλείου Κρήτης με ΑΦΜ 996844271, -Δ.Ο.Υ. Ηρακλείου και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Καθηγητή **Αθανάσιο Μαλάμο**, Αντιπρύτανη Έρευνας και Καινοτομίας, Πρόεδρο της Επιτροπής Ερευνών του ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ, ο οποίος θα αποκαλείται στο εξής χάριν συντομίας ως **«Φορέας Υλοποίησης»**,

3. του **Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ)** που εδρεύει στο Ηράκλειο Κρήτης στην οδό Ν. Πλαστήρα 100, στα Βασιλικά Βουτών, με ΑΦΜ 090101655, Δ.Ο.Υ. Ηρακλείου και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Καθηγητή **Βασίλη Χαρμανδάρη**, Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου και θα αποκαλείται στο εξής χάριν συντομίας ως **«Φορέας Υλοποίησης»**,
4. του **Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού – “ΔΗΜΗΤΡΑ” (ΕΛΓΟ – “ΔΗΜΗΤΡΑ”)**, που εδρεύει στην Κουρτίδου 56-58 & Νιρβάνα, Τ.Κ. 11145, Αθήνα, με Α.Φ.Μ. 997604027, ΔΥΟ ΚΕ.ΦΟ.ΔΕ Αττικής, νομίμως εκπροσωπούμενο για την υπογραφή του παρόντος δυνάμει της παρ. 4, του άρθρου 5, του ν. 5035/2023 (Α' 76/28.03.2023), της παρ. 2α, της αριθμ. 3201/374602/05.12.2023 (Β' 6866/08.12.2023) Απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και της αριθμ. 193363/17.07.2025 Απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (ΥΟΔΔ 872/17.07.2025), από τον Α' Αντιπρόεδρο του ΔΣ, **Καθηγητή Νεκτάριο Βιδάκη** (απόφαση ΥΠΑΤ 3158/370782/01.12.2023 - ΥΟΔΔ 1309/2023 αποκαλούμενου εφεξής για συντομία και ως **«Φορέας Υλοποίησης»**

Έχοντας υπόψη την κείμενη Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία και ειδικότερα τις παρακάτω διατάξεις, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά:

1. Τον **Ν. 3852/2010** «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ 87/Α/07.06.2010) και ειδικότερα των άρθρων 100, 164 παρ.3 και 186 παρ. VI.1., όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.
2. Τον **Ν. 4412/2016** (ΦΕΚ 147/Α/8.8.2016) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και ιδιαίτερα το άρθρου 12 (άρθρο 12 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) όπου ορίζεται ότι: [...] «4. Μία σύμβαση, η οποία συνάπτεται αποκλειστικά μεταξύ δύο ή περισσότερων αναθετουσών αρχών, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις: α) η σύμβαση εγκαθιδρύει ή υλοποιεί συνεργασία μεταξύ των συμμετεχουσών αναθετουσών αρχών η οποία αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες που β) η υλοποίηση της συνεργασίας αυτής εξυπηρετεί αποκλειστικά σκοπούς δημοσίου συμφέροντος και γ) οι συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές εκτελούν στην ελεύθερη αγορά λιγότερο από το 20% των δραστηριοτήτων που αφορά η συνεργασία.»
3. Το Π.Δ. **149/2010** (ΦΕΚ 242/Α/27.12.2010) «Οργανισμός Περιφέρειας Κρήτης», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
4. Τον **Ν. 1256/1982** (ΦΕΚ 65/Α/31.5.1982) «Για την πολυθεσία, την πολυαπασχόληση και την καθιέρωση ανωτάτου ορίου απολαβών στο δημόσιο τομέα, καθώς και για το Ελεγκτικό Συνέδριο, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και άλλες διατάξεις», ως ισχύει.
5. Τις διατάξεις του άρθρου **14Β του Ν. 3429/2005** «Δημόσιες επιχειρήσεις και Οργανισμοί ΔΕΚΟ» (ΦΕΚ 314/Α), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
6. Τον **Ν. 4270/2014** (ΦΕΚ 143/Α) «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
7. Τον **Ν. 4386/2016** (ΦΕΚ 83/Α/11.05.2016) «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

8. Τον Ν. **4957/2022** (ΦΕΚ 141/21.07.2022) «Νέοι Ορίζοντες στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα: Ενίσχυση της ποιότητας, της λειτουργικότητας και της σύνδεσης των ΑΕΙ με την κοινωνία και άλλες διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
9. Τον Ν. **4555/2018** «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Εμβάθυνση της Δημοκρατίας – Ενίσχυση της συμμετοχής – Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ» και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει.
10. Τον Ν. **4610/2019** (ΦΕΚ 70/Α/07.05.2019) «Συνέργειες Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι., πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, πειραματικά σχολεία, Γενικά Αρχεία του Κράτους και λοιπές διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
11. Τον Ν. **4624/2019** (ΦΕΚ 137/Α/29.08.2019) «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
12. Τις διατάξεις του Ν. **5035/2023** (ΦΕΚ Α 76) «Ενιαίο ρυθμιστικό πλαίσιο για την οργάνωση και λειτουργία του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού - ΔΗΜΗΤΡΑ, σύσταση και λειτουργία φορέα διαχείρισης Παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας και άλλες διατάξεις για την ενίσχυση της αγροτικής ανάπτυξης», όπως ισχύει.
13. Την υπ' αριθ. **919/131869/20.10.2014** (ΦΕΚ Β'2889/27.10.2014) κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων «Οργανισμός του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού-ΔΗΜΗΤΡΑ - (ΕΛ.Γ.Ο.-ΔΗΜΗΤΡΑ) - Ν.Π.Ι.Δ.».
14. Την παράγραφο Γ, του άρθρου 13 Α του νόμου **4310/2014** «Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Άλλες Διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 258/08.12.2014) όπως ισχύει.
15. Την υπ' αριθ. **2911/299963/4-10-2024** απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΦΕΚ 1158/Υ.Ο.Δ.Δ./17-10-2024 ΥΟΔΔ) «Ορισμός προσωρινού Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού - Δήμητρα, Ν.Π.Ι.Δ.».
16. Τις διατάξεις του Ν. **3882/2010** «Εθνική Υποδομή Γεωχωρικών Πληροφοριών – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2007/2/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Μαρτίου 2007 και άλλες διατάξεις. Τροποποίηση του Ν. 1647/1986 «Οργανισμός Κτηματολογίου και Χαρτογραφήσεων Ελλάδας (ΟΚΧΕ) και άλλες σχετικές διατάξεις» (ΦΕΚ 141/Α').
17. Το Π.Δ. 432/1987 («Σύσταση Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας» (ΙΤΕ)» (ΦΕΚ 204/Α'), όπως ισχύει.
18. Την με Αριθμ. 15520/21-2-2025 Απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Υφυπουργού Ανάπτυξης περί α) Αποδοχή παραίτησης του Βασιλείου Χαρμανδάρη από τη θέση του Διευθυντή του Ινστιτούτου Αστροφυσικής (ΙΑ) του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ), β) Διορισμός του Βασιλείου Χαρμανδάρη στη θέση του Διευθυντή της Κεντρικής Διεύθυνσης του ΙΤΕ, γ) ορισμός αυτού ως προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του εν λόγω φορέα και δ) ανασυγκρότηση του Δ.Σ. του εν λόγω φορέα.(ΦΕΚ 151/ΥΟΔΔ/27-2-2025).

19. Την με Αριθμ. 35182/7-5-2025 Απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Υφυπουργού Ανάπτυξης περί α) Αποδοχή παραίτησης του Βασίλειου Ντζιαχρήστου από τη θέση του Διευθυντή του Ινστιτούτου Ηλεκτρονικής Δομής και Λέιζερ του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ), β) ανασυγκρότηση του Δ.Σ. του εν λόγω φορέα.(ΦΕΚ 554/ΥΟΔΔ/214-5-2025).
20. Τη με αρ./2025 απόφαση της Περιφερειακής Επιτροπής (πρακτικό-2025), που αφορά στην Έγκριση σύναψης προγραμματικής σύμβασης μεταξύ Περιφέρειας Κρήτης, Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ), Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) και του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού – “ΔΗΜΗΤΡΑ” (ΕΛΓΟ – “ΔΗΜΗΤΡΑ”) για την εκτέλεση του έργου με τίτλο: ««Εξειδικευμένη επιστημονική υποστήριξη και καινοτόμες δράσεις για τη φυτοπροστασία της ελιάς στην Περιφέρεια Κρήτης 2025–2028», συνολικού ποσού 400.000,00 ευρώ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.
21. Την αριθ./2025 αρ. πρακτικού (ΑΔΑ:.....) απόφαση Περιφερειακής Επιτροπής για την έγκριση διάθεσης πίστωσης δαπάνης, σε βάρος του κωδ. του προϋπολογισμού της Π.Ε.Η. για τα έτη 2025- 2028 της Περιφέρειας Κρήτης.
22. Την αριθ. Α/Α (ΑΔΑ:) Απόφαση Δέσμευσης Πίστωσης της Δ/σης Οικονομικού της Περιφέρειας Κρήτης (.....).
23. Την με αριθμ. πράξης2025 απόφαση του Συμβουλίου Διοίκησης του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου για την έκφραση θετικής γνώμης σχετικά με την υπογραφή της παρούσας προγραμματικής σύμβασης.
24. Την με αρ. πράξης2025 απόφαση της Επιτροπής Ερευνών του ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ για την έγκριση υπογραφής της παρούσας προγραμματικής σύμβασης.
25. Την αριθμ. Απόφαση του ΔΣ της Συνεδρίασης του ΙΤΕ για την έγκριση της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης-
26. Την αριθμ. Απόφαση του ΔΣ της Συνεδρίασης του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ για την έγκριση της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης
27. Την απόπρόταση του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ), του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) , του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού «ΔΗΜΗΤΡΑ» (ΕΛΓΟ), προς την Περιφέρεια Κρήτης για την υλοποίηση του παρόντος αναπτυξιακού έργου.
28. Την υπ’ αρ. / - - 2025 Βεβαίωση του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ), σύμφωνα με την παρ. 4 και 5 του άρθρου 12 του Ν. 4412/2016 (ΦΕΚ 147 Α’).
29. Την από ,.....με Αρ. Πρωτ. Βεβαίωση του ΙΤΕ σύμφωνα με την παρ. 4 και 5 του άρθρου 12 του Ν. 4412/2016 (ΦΕΚ 147 Α’)
30. Την από ,.....με Αρ. Πρωτ. Βεβαίωση του «ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ» σύμφωνα με την παρ. 4 και 5 του άρθρου 12 του Ν. 4412/2016 (ΦΕΚ 147 Α’)

συμφωνούνται και γίνονται αμοιβαίως αποδεκτά τα ακόλουθα:

ΑΡΘΡΟ 1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η παρούσα Προγραμματική Σύμβαση περιέχει τα εξής άρθρα:

1. Περιεχόμενα.
2. Προοίμιο.
3. Αντικείμενο Προγραμματικής Σύμβασης.
4. Σκοπός και Περιεχόμενο του Έργου.
5. Υποχρεώσεις και Δικαιώματα των Συμβαλλομένων.
6. Προϋπολογισμός - Ποσά και Πόροι Χρηματοδότησης.
7. Διάρκεια - Χρονοδιάγραμμα Εκτέλεσης Προγραμματικής Σύμβασης.
8. Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης – Επιστημονικά Υπεύθυνος Έργου.
9. Ρήτρες.
10. Ειδικοί Όροι.
11. Τελικές Διατάξεις.

ΑΡΘΡΟ 2

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η Περιφέρεια Κρήτης στο πλαίσιο του αναπτυξιακού της ρόλου και συγκεκριμένα της ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα και ειδικότερα για την προστασία του Κρητικού ελαιόλαδου συνεργάζεται με τον **Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)**, το **Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ)** και τον **Ελληνικό Γεωργικό Οργανισμό-ΔΗΜΗΤΡΑ – Ινστιτούτο Ελιάς Υποτροπικών Φυτών & Αμπέλου, (ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ – ΙΕΛΥΑ)** στην παρούσα προγραμματική σύμβαση, για να αποκτηθεί η απαιτούμενη γνώση ώστε Α) να παραχθούν **απτές και αποτελεσματικές λύσεις φυτοπροστασίας για τον Κρητικό ελαιοπαραγωγό** και Β) να **τεθούν οι σωστές βάσεις για την μελλοντική φυτοπροστασία στην ελιά**.

Η Περιφέρεια Κρήτης έχει δώσει πολύ μεγάλο βάρος στην άρτια εκτέλεση του προγράμματος δακοκτονίας. Ωστόσο, τα πρόσφατα δεδομένα καθιστούν επιτακτική την ανάγκη ανάπτυξης νέων στρατηγικών φυτοπροστασίας για το δάκο και για τις μυκητολογικές ασθένειες.

Στο παραπάνω πλαίσιο καταρτίζεται η παρούσα Προγραμματική Σύμβαση, που αναφέρεται στο ερευνητικό έργο με τίτλο **«Εξειδικευμένη επιστημονική υποστήριξη και καινοτόμες δράσεις για τη φυτοπροστασία της ελιάς στην Περιφέρεια Κρήτης 2025–2028»** το οποίο θα λέγεται στο εξής χάριν συντομίας «το Έργο», κατόπιν και της με αριθμ./2025 απόφασης του Περιφερειάρχη Κρήτης για την έγκριση διάθεσης πίστωσης σε βάρος του κωδ. του προϋπολογισμού της Π.Ε.Η. για τα έτη 2025 - 2028 της Περιφέρειας Κρήτης, συνολικού προϋπολογισμού 400.000,00€ κατανεμημένος σε δυο υποέργα ως εξής :

α) **Υποέργο Α** με τίτλο **«Αξιολόγηση περιβαλλοντικά φιλικών προσεγγίσεων αντιμετώπισης του δάκου»** προϋπολογισμού 350.000,00€.

β) **Υποέργο Β** με τίτλο **«Δίκτυο παρακολούθησης, ταυτοποίησης και έγκαιρης προειδοποίησης από μυκητολογικές ασθένειες στην ελιά»** προϋπολογισμού 50.000,00€.

Φορείς υλοποίησης θα είναι: ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου, το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) και ο Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός ΔΗΜΗΤΡΑ – Ινστιτούτο Ελιάς Υποτροπικών Φυτών & Αμπέλου (ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ – ΙΕΛΥΑ). **Οι παραπάνω**

ερευνητικοί φορείς διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνογνωσία - εμπειρία για να εκπονήσουν την ανωτέρω έρευνα, με πολυετείς συνεργασίες σε ερευνητικά προγράμματα όπως και με το ΥΠΑΑΤ στα πλαίσια ερευνητικών μελετών της δακοκτονίας.

ΑΡΘΡΟ 3

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

3.1. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

Στην παρούσα Πρόταση Προγραμματικής Σύμβασης της ΠΕ Κρήτης σε συνεργασία με τον ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ, το ΙΤΕ και τον ΕΛΓΟ-Δήμητρα θα γίνουν δράσεις πεδίου και εργαστηρίου για βελτίωση παραμέτρων της ελαιοπαραγωγής σε ελαιώνες της Κρήτης.

Πιο συγκεκριμένα:

(Υποέργο Α) θα αξιολογηθούν περιβαλλοντικά φιλικές προσεγγίσεις αντιμετώπισης του δάκου της ελιάς σε παρεμβάσεις πεδίου με έμφαση στη μείωση του πληθυσμού σε δυο ελαιοκομικές περιοχές της Κρήτης

(Υποέργο Β) θα ενεργοποιηθεί δίκτυο παρακολούθησης, ταυτοποίησης και έγκαιρης προειδοποίησης σχετικά με προσβολές από μυκητολογικές ασθένειες στην ελιά

Στόχος του έργου είναι η παραγωγή ελαιόλαδου με φιλοπεριβαλλοντικές μεθόδους και με ορθολογική χρήση φυτοπροστατευτικών, με σκοπό την μακροχρόνια διασφάλιση της ποιότητας και της ποσότητας του παραγόμενου ελαιόλαδου στην Περιφέρεια Κρήτης.

3.2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

Υποέργο Α: Αξιολόγηση περιβαλλοντικά φιλικών προσεγγίσεων αντιμετώπισης του δάκου

Εμπλεκόμενοι Φορείς :

ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ, Καθ. Εμμανουήλ Ροδιτάκης, Εργαστήριο Βιολογικών και Βιοτεχνολογικών Εφαρμογών, eroditakis@hmu.gr

ΙΤΕ, Καθ. Γιάννης Βόντας, Εργαστήριο Μοριακής Εντομολογίας, IMBB, vontas@imbb.forth.gr

ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ - ΙΕΛΥΑ, Δρ. Καλαϊτζάκη Αργυρώ, Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών Φυτών & Αμπέλου, Εργαστήριο Εντομολογίας, kalaitzaki@elgo.gr

Η αντιμετώπιση του δάκου βασίζεται κυρίως σε συγκεκριμένες δράσεις (δολωματικοί ψεκασμοί, ψεκασμοί κάλυψης και μαζική παγίδευση) και σε συγκεκριμένες περιόδους κατά την διάρκεια της χρονιάς (π.χ. Ιούνιος- Νοέμβριος). Στην παρούσα δέσμη εργασιών, οι παραπάνω δράσεις θα ενισχυθούν μέσα από ένα δομημένο πλαίσιο υποστήριξης του παραγωγού καθ' όλο το χρόνο. Το πλαίσιο θα προβλέπει μια δέσμη από πειραματικές μελέτες πεδίου και παράλληλη υποστήριξη από εργαστηριακά αποτελέσματα σε δυο άξονες:

- Μείωση της πίεσης προσβολής από τον δάκο της ελιάς με φιλοπεριβαλλοντικές προσεγγίσεις εκτός και εντός εποχής
- Παρακολούθηση / πρόβλεψη των δακοπροσβολών με παράλληλη επιστημονική υποστήριξη των παραγωγών

Στόχος του Υποέργου Α

Στόχος του Υποέργου Α θα είναι η μείωση των προσβολών από τον δάκο της ελιάς, η μείωση των απαιτούμενων επεμβάσεων με χημικά εντομοκτόνα και ο μακροχρόνιος έλεγχος του εχθρού.

Γενικό περίγραμμα μεθοδολογίας παρεμβάσεων πεδίου:

Οι μελέτες πεδίου θα πραγματοποιηθούν σε δυο Τομείς της Περιφέρειας Κρήτης, στο Χουδέτσι (Ν. Ηρακλείου), σε συνεργασία με τον Αγροτικό Ελαιοκομικό Συνεταιρισμό Χουδετσίου και στη Γεωργιούπολη (Ν. Χανίων). Οι περιοχές αυτές αποτελούν τυπικά συστήματα παραγωγής ελαιόλαδου για την Κρήτη, ενώ παράλληλα υπάρχει θερμή υποστήριξη της προτεινόμενης Προγραμματικής Σύμβασης από τα Δ.Σ των Συνεταιρισμών. Η υποστήριξη από τις τοπικές κοινότητες και τους παραγωγούς αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχή διενέργεια των παρεμβάσεων πεδίου.

Δακοκτονία στις περιοχές μάρτυρες στους Τομείς Χουδετσίου και Γεωργιούπολης κατά τη διάρκεια εφαρμογής της Προγραμματικής Σύμβασης

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής της Προγραμματικής Σύμβασης, το υφιστάμενο πρόγραμμα δακοκτονίας από το ΥΠΑΑΤ/ ΠΕ Κρήτης θα εκτελείται κανονικά από τους τοπικούς εργολάβους με βάση τις οδηγίες από τις τοπικές ΔΑΑΚ. Συμπληρωματικές επεμβάσεις από τους παραγωγούς θα διενεργούνται κανονικά με βάση τις οδηγίες από τους Γεωπόνους των συνεργαζόμενων Συνεταιρισμών και θα καταγράφονται στο ιστορικό επεμβάσεων.

Επιγραμματικά οι ενότητες εργασιών του Υποέργου Α

Ενότητα εργασιών ΕΕ-Α1 (Ηράκλειο)

ΕΕ-Α.1.1: Μείωση Πίεσης προσβολής από τον δάκο της ελιάς

Σε κάθε Τομέα θα οριστούν δυο γειτνιάζοντες 'περιοχές' (έκτασης από 70 -100 στρ.) σε συνεργασία με τους τοπικούς Συνεταιρισμούς και παραγωγούς. Η πρώτη 'περιοχή' θα οριστεί ως 'περιοχή μάρτυρας' όπου δεν θα γίνονται παρεμβάσεις από την ερευνητική ομάδα. Η προστασία από το δάκο της ελιάς θα γίνεται με βάση τις υφιστάμενες πρακτικές και σε τρεις ιδιοκτησίες στο κέντρο αυτής της περιοχής θα γίνεται πλήρης καταγραφή της πληθυσμιακής πυκνότητας, των προσβολών ελαιόκαρπου, των ποσοστών παρασιτισμού και των εφαρμοζόμενων πρακτικών αντιμετώπισης του δάκου (τρόπος αντιμετώπισης, χρησιμοποιούμενα σκευάσματα, ημερομηνίες εφαρμογής επεμβάσεων) καθώς και όλων των άλλων εισροών φυτοπροστασίας για άλλους εχθρούς και ασθένειες.

Η δεύτερη 'περιοχή' θα οριστεί ως 'περιοχή επεμβάσεων' όπου θα γίνονται παρεμβάσεις από την ερευνητική ομάδα που θα έχουν ως βάση την ενισχυμένη μαζική παγίδευση του δάκου της ελιάς και εκτός εποχής, την εξαπόλυση παρασιτοειδών του γένους *Psytalia* και την διενέργεια πράσινων παρεμβάσεων αντιμετώπισης του δάκου τόσο εκτός εποχής όσο και κατά τη διάρκεια της ελαιοκομικής περιόδου. Σε τρεις ιδιοκτησίες στο κέντρο αυτής της περιοχής θα γίνεται πλήρης καταγραφή επιστημονικών παραμέτρων όπως παραπάνω. Στην περιοχή 'επεμβάσεων' θα γίνεται παράλληλα υποστήριξη των γεωπόνων του συνεταιρισμού ή των ιδιοκτητών στην λήψη αποφάσεων για ψεκασμούς με βάση επιστημονικά δεδομένα που θα παραχθούν από εργαστηριακές μελέτες (επιστημονικά δεδομένα για την ανθεκτικότητα / αποτελεσματικότητα επεμβάσεων). Παράλληλα, θα υπάρχει συστηματική παρακολούθηση της πληθυσμιακής πυκνότητας του δάκου όπως και των επιπέδων δακοπροσβολής.

Σε αυτόν τον άξονα θα γίνει προσπάθεια εκσυγχρονισμού των μεθόδων παρακολούθησης της πληθυσμιακής πυκνότητας με αξιολόγηση αυτόματων ηλεκτρονικών παγίδων παρακολούθησης (real time ενημέρωση της υφιστάμενης κατάστασης).

Στατιστική επεξεργασία

Κάθε μια από τις τρεις ιδιοκτησίες εντός τις κάθε πειραματικής 'περιοχής' θα αποτελεί μια επανάληψη για την στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων.

ΕΕ-Α.1.1.1: Ενισχυμένη μαζική παγίδευση του δάκου της ελιάς εκτός εποχής

Η μαζική παγίδευση, μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στη μείωση των πληθυσμών του δάκου, όμως στην παρούσα φάση η χρήση της μεθόδου περιορίζεται κατά την περίοδο αντιμετώπισης του εχθρού. Σε αυτήν την ενότητα εργασιών θα αξιολογηθεί η επίδραση του ελέγχου του εχθρού εκτός εποχής ως προς την ετήσια πίεση προσβολής από τον δάκο της ελιάς .

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

ΠΑ.1.1.1.α Έκθεση εγκατάστασης πειραματικού αγρού(θέσεις αγροτεμαχίων, θέσεις παγίδων, ενημέρωση παραγωγών)

ΠΑ.1.1.1.β Έκθεση αξιολόγησης πιλοτικής εφαρμογής συστημάτων μαζικής παγίδευσης εκτός εποχής

ΕΕ-Α.1.1.2: Πράσινες παρεμβάσεις αντιμετώπισης του δάκου εκτός εποχής στο έδαφος

Στο έδαφος ολοκληρώνεται η ανάπτυξη του εντόμου καθώς εκεί λαμβάνει χώρα το στο στάδιο της νύφωσης ειδικότερα όταν ο καρπός έχει μεγάλο βαθμό ελαιοποίησης. Στο στάδιο αυτό το έντομο είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένο καθώς πρέπει να εγκαταλείψει το καρπό της ελιάς, να μετακινηθεί στο έδαφος όπου θα βρει ένα ασφαλές σημείο για να έναρξη της νύμφωσης και της μεταμόρφωσης σε ενήλικο. Σε αυτήν την ενότητα εργασιών θα αξιολογηθεί η επίδραση του ελέγχου του εχθρού στο έδαφος με εφαρμογή βιολογικών σκευασμάτων (πχ χαλκούχων ΦΠ).

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

ΠΑ.1.1.2 Έκθεση αξιολόγησης πράσινων παρεμβάσεων αντιμετώπισης του δάκου εκτός εποχής στο έδαφος

ΕΕ-Α.1.1.3: Ενίσχυση φυσικού παρασιτισμού με εξαπόλυση παρασιτοειδών *Psytalia*

Η βιολογική αντιμετώπιση του δάκου με φυσικούς εχθρούς όπως παρασιτοειδή του γένους *Psytalia* παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον έλεγχο των πληθυσμών του εντόμου. Η αποτελεσματική ανάπτυξη φυσικών εχθρών έχει εξελιχθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια και υπάρχει δυνατότητα μαζικής εξαπόλυσης παρασιτοειδών στον αγρό. Σε αυτήν την ενότητα εργασιών θα πραγματοποιηθούν πειραματικές απελευθερώσεις *Psytalia* sp στους πειραματικούς αγρούς σε διάφορα στάδια ελεγχόμενης/τεχνητής προσβολής και εποχής.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

*Π.1.1.3 Έκθεση αξιολόγησης ενίσχυση φυσικού παρασιτισμού με εξαπόλυση παρασιτοειδών *Psytalia* sp*

Ενότητα Εργασίας Α.1.2: Παρακολούθηση δακοπροσβολών και Επιστημονική υποστήριξη δακοκτονίας

ΕΕ-Α.1.2.1: Καταγραφή πληθυσμιακής πυκνότητας, προσβολών ελαιόκαρπου, ποσοστών παρασιτισμού και όλων το σχετικών εισροών φυτοπροστασίας

Θα γίνει συστηματική καταγραφή όλων των παραμέτρων της καλλιέργειας ώστε να μπορεί να γίνει ολιστική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των επεμβάσεων στην ΕΕ-Α.1.1.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

ΠΑ.1.2.1. Πίνακες καταγραφής πληθυσμιακής πυκνότητας, προσβολών ελαιόκαρπου, ποσοστών παρασιτισμού και όλων το σχετικών εισροών φυτοπροστασίας

ΕΕ-Α.1.2.2: Αξιολόγηση αυτόματων Ηλεκτρονικών παγίδων παρακολούθησης της πληθυσμιακής πυκνότητας του δάκου

Οι αυτόματες Ηλεκτρονικές παγίδες παρακολούθησης της πληθυσμιακής πυκνότητας είναι μια σύγχρονη τεχνολογία που μπορεί να υποτρίξει σημαντικά την ορθολογική διενέργεια της δακοκτονίας, όμως οι συσκευές αυτές πρέπει πρώτα να αξιολογηθούν ως προς την ακρίβεια και την χρηστικότητα τους. Σε αυτήν την ενότητα εργασιών θα πραγματοποιηθεί Αξιολόγηση αυτόματων Ηλεκτρονικών παγίδων παρακολούθησης της πληθυσμιακής πυκνότητας του δάκου καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, σε σχέση με συμβατικές (McPhail).

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

ΠΑ.1.2.2.α Πίνακες καταγραφής πληθυσμιακής πυκνότητας με αυτόματες Ηλεκτρονικές παγίδες

ΠΑ.1.2.2.β Έκθεση αξιολόγησης αυτόματων Ηλεκτρονικών παγίδων

ΕΕ-Α.1.2.3: Επιστημονική υποστήριξη των δράσεων του συνεταιρισμού για την προστασία της ελιάς

Για την ορθή εφαρμογή των νέων μέτρων αντιμετώπισης του δάκου αλλά θα υπάρχει συνεχόμενη επικοινωνία με τους παράγωγους αλλά και με τον συνεταιρισμό για το συντονισμό των ενεργειών σε επίπεδο πειραματικού αγρού.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

ΠΑ.1.2.3. Πίνακες καταγραφής επικοινωνιών επιστημονικής υποστήριξης των δράσεων του συνεταιρισμού για την προστασία της ελιάς

Ενότητα εργασιών ΕΕ-Α2 (Χανιά)**Ενότητα Εργασίας Α.2.1: Μείωση πίεσης προσβολής από τον δάκο της ελιάς με την εφαρμογή πιλοτικών φιλοπεριβαλλοντικών συστημάτων**

ΕΕ-Α.2.1.1 Αξιολόγηση διαφόρων συστημάτων μαζικής παγίδευσης για την αντιμετώπιση του δάκου της ελιάς: Πιλοτική εφαρμογή σε βιολογικούς ελαιώνες της ΠΕ Χανίων

Η μαζική παγίδευση, με τη χρήση νέων, ισχυρότερων ελκυστικών, που να συνδυάζουν μεγάλη αποτελεσματικότητα στη θανάτωση των εντόμων όσο και μεγάλη διάρκεια δράσης αποτελεί πολλά υποσχόμενη μέθοδο καταπολέμησης του δάκου, ιδιαίτερα όταν εντάσσεται σε ολοκληρωμένα προγράμματα προστασίας καθώς μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη μείωση των πληθυσμών του εντόμου, ειδικά σε περιοχές ή περιόδους υψηλού κινδύνου για την παραγωγή.

Στα πλαίσια της εν λόγω δράσης θα εφαρμοστεί πιλοτικά για τρία έτη σύστημα μαζικής παγίδευσης σε βιολογικούς ελαιώνες της ΠΕ Χανίων στην περιοχή

Γεωργιούπολης Χανίων συνολικής έκτασης 35 στρεμμάτων (700 ελαιόδενδρα). Επιπλέον γειτνιάζοντες συμβατικοί ελαιώνες θα χρησιμοποιηθούν ως μάρτυρες όπου η αντιμετώπιση του δάκου θα εκτελείτε από το αρμόδιο συνεργείο δακοκτονίας της ΔΑΟΚ Χανίων που ανήκει η επιλεγμένη πιλοτική περιοχή.

Για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ΣΜΠ σε σχέση με τους γειτνιάζοντες συμβατικούς μάρτυρες θα ληφθούν υπόψη η πληθυσμιακή πυκνότητα του εντόμου, το ποσοστό προσβολής του ελαιόκαρπου και ο αριθμός των χημικών επεμβάσεων ανά σύστημα.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

ΠΑ.2.1.1.α Έκθεση εγκατάστασης πειραματικού αγρού (θέσεις αγροτεμαχίων, θέσεις παγίδων, ενημέρωση παραγωγών)

ΠΑ.2.1.1.β Έκθεση αξιολόγησης πιλοτικής εφαρμογής συστημάτων μαζικής παγίδευσης σε περιοχή της ΠΕ Χανίων

ΕΕ-Α.2.1.2 Εναλλακτική φυτοπροστασία του ελαιώνα: Φυσικές ουσίες και ορυκτά σκευάσματα κατά του δάκου

Η αναζήτηση φιλικών προς το περιβάλλον λύσεων στη φυτοπροστασία αποτελεί βασική προτεραιότητα στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης διαχείρισης. Εναλλακτικά μέσα όπως αποτρεπτικά ωτοκίας και φυσικές ουσίες αναδεικνύονται τα τελευταία χρόνια ως υποσχόμενες στρατηγικές για τη διαχείριση του δάκου, μειώνοντας την εξάρτηση από τα συμβατικά εντομοκτόνα.

Στο πλαίσιο της παρούσας δράσης, θα αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα εμπορικά διαθέσιμων προϊόντων χαμηλής περιβαλλοντικής επιβάρυνσης σε συνθήκες αγρού. Παράλληλα, θα εξεταστούν πιθανές παρενέργειες των εφαρμογών αυτών στους φυσικούς εχθρούς του δάκου, προκειμένου να διασφαλιστεί η οικολογική ισορροπία στον ελαιώνα. Η εφαρμογή θα γίνει σε επιλεγμένα ελαιόδεντρα της περιοχής επεμβάσεων στη Γεωργιούπολη Χανίων.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

ΠΑ.2.1.2. Έκθεση αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των σκευασμάτων στην καταπολέμηση του δάκου και των επιδράσεων τους στους φυσικούς εχθρούς μη-στόχους οργανισμούς

ΕΕ-Α.2.1.3 Ενίσχυση του φυσικού παρασιτισμού μέσω στοχευμένων εξαπολύσεων παρασιτοειδών του γένους *Psytalia* για τη βιολογική καταπολέμηση του δάκου της ελιάς

Ο βιολογικός έλεγχος, αν και σημαντικός, δεν είναι πάντοτε επαρκής όταν βασίζεται αποκλειστικά σε ιθαγενείς φυσικούς εχθρούς, καθώς δεν επιτυγχάνει πάντοτε τη μείωση των πληθυσμών του δάκου κάτω από τα οικονομικά όρια ζημιάς. Η περιορισμένη ενδημική ποικιλομορφία και δραστηριότητα των φυσικών εχθρών καθιστούν επιτακτική ανάγκη την ενσωμάτωση εξειδικευμένων, εισαγόμενων παρασιτοειδών στο πλαίσιο μιας πολυεπίπεδης στρατηγικής διαχείρισης.

Σε αυτή την κατεύθυνση, παρασιτοειδή του γένους *Psytalia*, και ειδικότερα το είδος *Psytalia lounsburyi*, παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς έχει βρεθεί να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικό σε πειράματα εργαστηρίου και ελεγχόμενων συνθηκών πεδίου. Η ενσωμάτωσή του στο πλαίσιο άλλων στρατηγικών (π.χ. μαζική παγίδευση, δολωματικοί ψεκασμοί) μπορεί να ενισχύσει τη συνολική αποτελεσματικότητα της διαχείρισης του δάκου ιδιαίτερα σε περιόδους κατά τις οποίες οι πληθυσμοί ιθαγενών φυσικών εχθρών είναι χαμηλοί. Στο πλαίσιο του προτεινόμενου έργου θα πραγματοποιηθούν συστηματικές εξαπολύσεις του

νεοεισαγόμενου είδους *Psytalia lounsburyi*, που εκτρέφεται ήδη στο ΙΤΕ, σε απομονωμένο βιολογικό ελαιώνα στην περιοχή της Γεωργιούπολης Χανίων, όπου θα εφαρμόζεται παράλληλα και σύστημα μαζικής παγίδευσης.

Η δράση θα περιλαμβάνει:

- Αξιολόγηση της ικανότητας εγκατάστασης του παρασιτοειδούς στον ελαιώνα και παρακολούθηση της πληθυσμιακής του πυκνότητας
- Εκτίμηση της ωφέλιμης δράσης του στον έλεγχο του δάκου και στη συμπληρωματικότητα με τα υφιστάμενα διαχειριστικά μέτρα

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

ΠΑ.2.1.3.α. Πίνακες με αποτελεσματικότητα απελευθερώσεων *Psytallia* στην περιοχή του έργου (Εκτίμηση εγκατάστασης, πληθυσμιακής δυναμικής και ωφέλιμης δράσης)

ΠΑ.2.1.3.β. Έκθεση αξιολόγησης της πιλοτικής εφαρμογής ενίσχυση του φυσικού παρασιτισμού μέσω στοχευμένων εξαπολύσεων του παρασιτοειδούς *Psytalia sp* για τη βιολογική καταπολέμηση του δάκου της ελιάς και αξιολόγηση της συμβολής της μεθόδου σε IPM στρατηγικές

Ενότητα Εργασίας Α.2.2: Ολοκληρωμένο σύστημα παρακολούθησης πληθυσμών δάκου και δακοπροσβολής

Για την επιτυχημένη εφαρμογή φιλοπεριβαλλοντικών στρατηγικών διαχείρισης του δάκου, είναι απαραίτητο οι παραγωγοί να υποστηρίζονται και να καθοδηγούνται κατάλληλα, προκειμένου να υιοθετούν και να εφαρμόζουν βέλτιστες πρακτικές στους ελαιώνες τους.

Προς την κατεύθυνση αυτή η αξιοποίηση και η περαιτέρω ανάπτυξη σύγχρονων τεχνολογικών εργαλείων αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των προτεινόμενων μέτρων, καθώς και για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα αυτής της σημαντικής καλλιέργειας για την Κρήτη.

ΕΕ-Α.2.2.1 Εφαρμογή Συστήματος απομακρυσμένης παρακολούθησης δακοπληθυσμού: Δίκτυο έξυπνων παγίδων, βασισμένο σε IoT, για την παρακολούθηση του πληθυσμού

Η δράση αφορά στην πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση ενός βελτιωμένου, αυτοματοποιημένου και χαμηλού κόστους συστήματος απομακρυσμένης παρακολούθησης του πληθυσμού του δάκου σε πραγματικό χρόνο, βασισμένου σε τεχνολογίες IoT. Η χρήση τέτοιων τεχνολογιών επιτρέπει τη συνεχή, ακριβή και άμεση καταγραφή της πληθυσμιακής δυναμικής του εντόμου-στόχου, συμβάλλοντας σημαντικά στη βελτιστοποίηση του χρόνου και της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων.

Σκοπός της δράσης είναι η αξιολόγηση του εν λόγω συστήματος σε πραγματικές συνθήκες αγρού, μέσω της εγκατάστασης και παρακολούθησης ηλεκτρονικών παγίδων που έχουν αναπτυχθεί από το Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου (ΙΕΛΥΑ). Η αξιολόγηση θα εστιάσει τόσο στη λειτουργική απόδοση του συστήματος όσο και στην αποτελεσματικότητα προσέλκυσης των ακμαίων του δάκου, σε σύγκριση με την κλασική γυάλινη παγίδα τύπου McPhail.

Το δίκτυο των παγίδων θα εγκατασταθεί στην περιοχή των επεμβάσεων της Γεωργιούπολης Χανίων και θα παρακολουθείται για τρία έτη. Τα δεδομένα που θα συλλεχθούν θα αξιοποιηθούν για την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων σχετικά με τη δυνατότητα ενσωμάτωσης του έξυπνου συστήματος στο πλαίσιο ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας (IPM).

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ

ΠΑ.2.2.1 Έκθεση αξιολόγησης αποτελεσματικότητας του συστήματος έξυπνης παρακολούθησης δακοπληθυσμού

ΕΕ-A2.2.2 Ανάπτυξη συστήματος υποστήριξης αποφάσεων για την έγκαιρη και ορθολογική αντιμετώπιση του δάκου προς τους παραγωγούς

Το σύστημα υποστήριξης απόφασης (DSS) θα ενσωματώνει μετεωρολογικά δεδομένα (θερμοκρασία, υγρασία) καθώς και τις καταμετρημένες τιμές πληθυσμού του δάκου από τις ηλεκτρονικές παγίδες και τα ποσοστά προσβολής του ελαιοκάρπου από τις περιοχές των επεμβάσεων. Χρησιμοποιώντας αυτές τις πληροφορίες, το DSS θα μπορεί να αξιολογεί τα δεδομένα και να εκδίδει ειδοποιήσεις για την ανάγκη εφαρμογής κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης του δάκου. Το σύστημα θα λαμβάνει υπόψη του τις κλιματικές παραμέτρους που ευνοούν την ανάπτυξη του δάκου και θα συνδυάζει τα δεδομένα με τον πληθυσμό του δάκου και τα επίπεδα προσβολής για να υπολογίσει την αναγκαιότητα εφαρμογής κατάλληλων μέτρων και το χρόνο εφαρμογής τους, ελαχιστοποιώντας τη χρήση φυτοφαρμάκων και εξασφαλίζοντας την ορθολογική και αποτελεσματική αντιμετώπιση του δάκου. Η πλατφόρμα του DSS θα διαθέτει δυναμικό διαδραστικό χάρτη χωροχρονικής χαρτογραφικής απεικόνισης των θέσεων των παγίδων, και των μετρήσεων δάκων στις παγίδες.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ

ΠΑ.2.2.2 Σύστημα υποστήριξης λήψης αποφάσεων εφαρμογής μέτρων αντιμετώπισης για την καταπολέμηση του δάκου

Υποέργο Β : Δίκτυο παρακολούθησης, ταυτοποίησης και έγκαιρης προειδοποίησης από μυκητολογικές ασθένειες στην ελιά

Εμπλεκόμενοι Φορείς :

ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ, Αν. Καθ. Μαρκάκης Εμμανουήλ, Εργαστήριο Βιολογικών και Βιοτεχνολογικών Εφαρμογών, Τμήμα Γεωπονίας, markmanos@hmu.gr

Οι μυκητολογικές ασθένειες δύναται να προκαλέσουν πολύ σημαντικές καταστροφές στην ελαιοκομία ειδικά σε συνέργεια με εντομολογικούς εχθρούς, για παράδειγμα ο δάκος της ελιάς, όπως είχε καταγραφεί για πρώτη φορά στην Κρήτη το 2019. Στα πλαίσια της πρόληψης ανάλογων καταστάσεων στο μέλλον είναι κρίσιμης σημασίας η ύπαρξη δικτύου παρακολούθησης και ταυτοποίησης των προσβολών σε συνεργασία με τις κατά τόπους ΔΑΑΚ της Περιφέρειας Κρήτης.

Σκοπός του Υποέργου (Β) είναι η έγκυρη και έγκαιρη διάγνωση ανάπτυξης μυκητολογικών ασθένειες στην ελιά με στόχο την προστασία της παραγωγής με κατάλληλες προληπτικές ή/και θεραπευτικές επεμβάσεις.

Επιγραμματικά οι ενότητες εργασιών του Υποέργου

ΕΕ-B.1. Οδηγίες για διενέργεια δειγματοληψιών μολυσμένου ελαιοκάρπου σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης

Η ορθή δειγματοληψία και η συστηματική παρατήρηση και αποτύπωση της κατάστασης της φυτοϋγείας στον ελαιώνα είναι εξαιρετικά σημαντική για την εκτίμηση του κινδύνου από ασθένειες και την αποτροπή εκδήλωσης επιδημικών προσβολών. Στο πλαίσιο αυτό, θα συνταχθούν αναλυτικές οδηγίες προς τους γεωπόνους των κατά τόπους ΔΑΑΚ για τη διενέργεια των δειγματοληψιών δίνοντας έμφαση στα επιμέρους φυτικά όργανα, στον τύπο των δυνητικών συμπτωμάτων και στην ένταση εκδήλωσης αυτών στους ελαιώνες. Επιπρόσθετα, θα εκδοθεί εύχρηστο πληροφοριακό δελτίο προκειμένου να καταγράφονται συστηματικά από τους γεωπόνους τα ζητούμενα δεδομένα σε πραγματικό χρόνο στο πεδίο.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

ΠΒ.1.1 Οδηγίες για τη διενέργεια δειγματοληψιών μολυσμένου ελαιόκαρπου

ΠΒ.1.2 Έκδοση πληροφοριακού δελτίου για συστηματική καταγραφή δεδομένων πεδίου που αφορούν στις δειγματοληψίες

ΕΕ-B.2. Παρακολούθηση της εξέλιξης μυκητολογικών προβολών σε συνεργασία με τις κατά τόπους ΔΑΑΚ

Τα δείγματα που θα προσκομίζονται στο Εργαστήριο Βιοτεχνολογικών Εφαρμογών και φυτοπροστασίας του ΕΛΜΕΠΑ θα αναλύονται μακροσκοπικά, στερεοσκοπικά, μικροσκοπικά και εφόσον απαιτείται θα πραγματοποιούνται μικροβιολογικές ή/και μοριακές αναλύσεις. Από τα αποτελέσματα των διαγνωστικών αναλύσεων και από τα δεδομένα πεδίου που θα συνοδεύουν το εκάστοτε δείγμα θα καταστεί δυνατή η αποτύπωση της εξέλιξης των μυκητολογικών προσβολών στις ελαιοκομικές περιοχές της ΠΕ Κρήτης.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

ΠΒ.2.1 Πίνακες αποτελεσμάτων των διαγνωστικών αναλύσεων σε δείγματα - ταυτοποίηση παθογόνων αιτίων

ΠΒ.2.2 Έκθεση αξιολόγησης σχετικά με την εξέλιξη των μυκητολογικών προβολών στην ΠΕ Κρήτης

ΕΕ-B.3. Έκδοση οδηγιών προς τους παραγωγούς / γεωπόνους / συνεταιρισμούς αν απαιτηθεί

Βάση των αποτελεσμάτων των διαγνωστικών αναλύσεων και συνεκτιμώντας τους δείκτες ασθένειας σε κρίσιμες χρονικές στιγμές της ελαιοκομικής περιόδου, όπως αυτοί θα έχουν αποτυπωθεί στα πληροφοριακά δελτία που θα συνοδεύουν τα δείγματα, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, θα εκδίδονται στοχευμένες οδηγίες φυτοπροστασίας σε παραγωγούς, συνεταιρισμούς και γεωπόνους εφαρμογών προκειμένου να καταστεί δυνατή η διαφύλαξη της παραγωγής κατά τα ελαιοκομικά έτη 2026-2028.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ

ΠΒ.2.1 Παράτημα οδηγιών προς τους παραγωγούς / γεωπόνους / συνεταιρισμούς

3.3 Παραδοτέα

Πίνακας 1. Παραδοτέα του Έργου ανά έτος εφαρμογής

Υποέργο	Ενότητα εργασιών	Παραδοτέα	Έτος εφαρμογής (Περίοδος)	Κόστος
Υποέργο Α1	ΠΑ.1.1	ΠΑ.1.1.1α Έκθεση εγκατάστασης πειραματικού αγρού (θέσεις αγροτεμαχίων, θέσεις παγίδων, ενημέρωση παραγωγών) (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)	Τρεις μήνες από υπογραφή της σύμβασης	10000,00
		ΠΑ.1.1.1β Έκθεση αξιολόγησης πιλοτικής εφαρμογής συστημάτων μαζικής παγίδευσης εκτός εποχής (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	8000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	9000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	9000,00
		ΠΑ.1.1.3 Έκθεση αξιολόγησης πράσινων παρεμβάσεων αντιμετώπισης του δάκου εκτός εποχής στο έδαφος (ΙΤΕ)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	12000,00

			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	12000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	12000,00
			Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	14000,00
		Π.1.1.2 Έκθεση αξιολόγησης ενίσχυσης φυσικού παρασιτισμού με εξαπόλυση παρασιτοειδών <i>Psytalia</i> sp (ΙΤΕ)	Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	14000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	14000,00
	ΠΑ.1.2	ΠΑ.1.2.1. Πίνακες καταγραφής πληθυσμιακής πυκνότητας, προσβολών ελαιόκαρπου, ποσοστών παρασιτισμού και όλων το σχετικών εισροών φυτοπροστασίας (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	8000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	7000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	7000,00
		ΠΑ.1.2.2.α Πίνακες καταγραφής πληθυσμιακής πυκνότητας με αυτόματες Ηλεκτρονικές παγίδες (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	13000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	13000,00
		ΠΑ.1.2.2.β Έκθεση αξιολόγησης αυτόματων Ηλεκτρονικών παγίδων (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	12000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	11000,00
		ΠΑ.1.2.3. Πίνακες καταγραφής επικοινωνιών επιστημονικής υποστήριξης των δράσεων του συνεταιρισμού για την προστασία της ελιάς (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	7000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	8000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	7000,00
		Σύνολο Υποέργου Α1		207.000,00
Υποέργο Α2	ΠΑ.2.1	ΠΑ.2.1.1α. Έκθεση εγκατάστασης πειραματικού αγρού (θέσεις αγροτεμαχίων, θέσεις παγίδων, ενημέρωση παραγωγών) ΕΛΓΟ-Δήμητρα)	Τρεις μήνες από υπογραφή της σύμβασης	8000,00
		ΠΑ.2.1.1β. Έκθεση αξιολόγησης πιλοτικής εφαρμογής συστημάτων μαζικής παγίδευσης σε περιοχή της ΠΕ Χανίων (ΕΛΓΟ-Δήμητρα)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	7000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	8000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	8000,00
		ΠΑ.2.1.2. Έκθεση αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των σκευασμάτων στην καταπολέμηση του δάκου και των επιδράσεων τους στους φυσικούς εχθρούς μη-στόχους οργανισμούς (ΕΛΓΟ-Δήμητρα)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	6000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	7000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	7000,00

		ΠΑ.2.1.3.α. Πίνακες με αποτελεσματικότητα απελευθερώσεων <i>Psytallia</i> στην περιοχή του έργου (Εκτίμηση εγκατάστασης, πληθυσμιακής δυναμικής και ωφέλιμης δράσης) (ΙΤΕ)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	12000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	12000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	12000,00
		ΠΑ.2.1.3.β. Έκθεση αξιολόγησης της πιλοτικής εφαρμογής ενίσχυση του φυσικού παρασιτισμού μέσω στοχευμένων εξαπολύσεων του παρασιτοειδούς <i>Psytalia lounsburyi</i> για τη βιολογική καταπολέμηση του δάκου της ελιάς και αξιολόγηση της συμβολής της μεθόδου σε IPM στρατηγικές (ΙΤΕ)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	6000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	5000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	5000,00
	ΠΑ.2.2	ΠΑ.2.2.1 Έκθεση αξιολόγησης αποτελεσματικότητας του συστήματος έξυπνης παρακολούθησης δακοπληθυσμού (ΕΛΓΟ-Δήμητρα)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	6000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	7000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	7000,00
		ΠΑ.2.2.2 Σύστημα υποστήριξης λήψης αποφάσεων εφαρμογής μέτρων αντιμετώπισης για την καταπολέμηση του δάκου (ΕΛΓΟ-Δήμητρα)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	6000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	7000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	7000,00
	Σύνολο Υποέργου Α2			143.000,00
Υποέργο Β	ΠΒ.1	ΠΒ.1.1 Οδηγίες για τη διενέργεια δειγματοληψιών μολυσμένου ελαιόκαρπου (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	2000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	2000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	2000,00
		ΠΒ.1.2 Έκδοση πληροφοριακού δελτίου για συστηματική καταγραφή δεδομένων πεδίου που αφορούν στις δειγματοληψίες (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	2000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	2000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	2000,00
	ΠΒ.2	ΠΒ.2.1 Πίνακες αποτελεσμάτων των διαγνωστικών αναλύσεων σε δείγματα - ταυτοποίηση παθογόνων αιτίων (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	7000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	7000,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	7000,00
		ΠΒ.2.2 Έκθεση αξιολόγησης σχετικά με την εξέλιξη των μυκητολογικών προβολών στην ΠΕ Κρήτης (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	6000,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	6000,00

			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	5000,00
	ΠΒ.3	ΠΒ.2.1 Παράτημα οδηγιών προς παραγωγούς / γεωπόνους / συνεταιρισμούς (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ)	Πρώτο Έτος / Δεκ. 2026	0,00
			Δεύτερο Έτος / Δεκ. 2027	0,00
			Τρίτο Έτος / Δεκ. 2028	0,00
		Σύνολο Υποέργου Β		50.000,00
Γενικό Σύνολο				400.000,00

Επιβλέπουσα υπηρεσία ορίζεται η Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης. Όλα τα παραδοτέα του ερευνητικού προγράμματος θα παραδοθούν στην ΔΑΑ Π.Κ. σε τρία (3) αντίγραφα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή στην Ελληνική γλώσσα, ώστε να δοθεί η δυνατότητα για μεταγενέστερη ενημέρωση, ανάπτυξη, συμπλήρωση και συνεχή αξιοποίησή της.

Το αντικείμενο της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης θα υλοποιηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της Προγραμματικής Σύμβασης και των διατάξεων της κείμενης Κοινοτικής και Εθνικής Νομοθεσίας.

3.4. ΠΡΟΟΔΟΣ ΠΟΥ ΘΑ ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΕΡΓΟ

Αναμενόμενα οφέλη

Το έργο θα συμβάλει καθοριστικά να αποκτηθεί η απαιτούμενη γνώση ώστε :

Α) να παραχθούν **απτές και αποτελεσματικές λύσεις φυτοπροστασίας για τον Κρητικό ελαιοπαραγωγό** και Β) να **τεθούν οι σωστές βάσεις για την μελλοντική φυτοπροστασία στην ελιά.**

Θα απαντηθούν σημαντικά ερωτήματα σχετικά με τη **φυτοπροστασία στην ελιά** και συγκεκριμένα:

- Ποσό μειώθηκε η πίεσης προσβολής από τον δάκο της ελιάς με την εφαρμογή φιλοπεριβαλλοντικών συστημάτων
- Πως αξιολογήθηκαν οι αυτόματες ηλεκτρονικές παγίδες παρακολούθησης της πληθυσμιακής πυκνότητας του δάκου
- Είναι εφικτή η εφαρμογή ολοκληρωμένου σύστημα παρακολούθησης πληθυσμών δάκου και δακοπροσβολής
- Πώς και πότε πρέπει να αντιμετωπίζονται τα στελέχη σημαντικών φυτοπαθογόνων μυκήτων

Το έργο **θα αναδείξει τις αποτελεσματικότερες φιλοπεριβαλλοντικές καλλιεργητικές τεχνικές** για την επιτυχή φυτοπροστασία στην ελιά και θα συντελέσει στην πρόβλεψη και αποτροπή αντίστοιχων εξάρσεων στο μέλλον. Η παροχή επιστημονικών συμβουλών στους ελαιοκαλλιεργητές, αναφορικά με τη χρονική περίοδο και τις καλλιεργητικές πρακτικές που πρέπει να εφαρμόσουν, θα συντελέσει στη βελτίωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του ελαιολάδου περιορίζοντας σημαντικά τους παράγοντες που το υποβαθμίζουν (αύξηση οξύτητας, μείωση φαινολικών ενώσεων, υποβάθμιση οργανοληπτικών χαρακτηριστικών, ανάπτυξη τοξικών ενώσεων-μυκοτοξινών στο ελαιόλαδο κ.α.) και επιβαρύνουν την υγεία του καταναλωτή. Όλες οι παραπάνω προσεγγίσεις, θα πρέπει άμεσα να ενσωματωθούν στην γεωργικής πραγματικότητα, με την υποστήριξη της Περιφέρειας Κρήτης, και που ουσιαστικά αποτελεί μονόδρομο για το μέλλον της ελαιοκαλλιέργειας.

ΑΡΘΡΟ 4

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Σκοπός του έργου είναι (α) η παροχή επιστημονικής υποστήριξης για τη Φυτοπροστασία της Ελαιοκαλλιέργειας στην Κρήτη και (β) η ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων δακοκτονίας και φυτοπροστασίας. Στόχος είναι η μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και η εξασφάλιση της βιωσιμότητας των προγραμμάτων φυτοπροστασίας στην Κρήτη. Οι επιμέρους δράσεις που θα πραγματοποιηθούν με τα πλέον σύγχρονα εργαλεία της τεχνολογίας θα περιλαμβάνουν:

(1) Δράσεις για την αξιολόγηση περιβαλλοντικά φιλικών προσεγγίσεων αντιμετώπισης του δάκου της ελιάς σε παρεμβάσεις πεδίου με έμφαση στη μείωση του δακοπληθυσμού

(2) Δράσεις για την παρακολούθηση, ταυτοποίηση και έγκαιρη προειδοποίηση σχετικά με προσβολές από μυκητολογικές ασθένειες στην ελιά, για την αποτελεσματική και βιώσιμη φυτοπροστασία της ελαιοκαλλιέργειας στην Κρήτη.

ΑΡΘΡΟ 5

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ

Οι συμβαλλόμενοι φορείς αναλαμβάνουν τις παρακάτω υποχρεώσεις και δικαιώματα:

5.1. Ο Κύριος του Έργου (Περιφέρεια Κρήτης) αναλαμβάνει:

- Να διευκολύνει με κάθε τρόπο το επιστημονικό προσωπικό που θα απασχοληθεί για την υλοποίηση του αντικειμένου της παρούσας σύμβασης στη συγκέντρωση των απαραίτητων στοιχείων και πληροφοριών.
- Να ορίσει τους εκπρόσωπους του στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης της Προγραμματικής Σύμβασης σύμφωνα με το άρθρο 8 της παρούσας.
- Να παρέχει έγκαιρα στο Φορέα Υλοποίησης την αναγκαία πληροφόρηση για θέματα που τυχόν επηρεάζουν την υλοποίηση του Έργου.
- Να συνεργάζεται με το Φορέα Υλοποίησης για την ενημέρωση του κοινού και την προβολή του Έργου.
- Να χρηματοδοτήσει την υλοποίηση του Έργου, σύμφωνα με το άρθρο 6 της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης.
- Να προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες για τη διασφάλιση της ομαλής χρηματοδότησης του Έργου, κατά τα οριζόμενα και στο άρθρο 6 της παρούσας σύμβασης.
- Να συνεργάζεται με τον αντισυμβαλλόμενο για την ενημέρωση του κοινού και την προβολή του Έργου, με σαφή αναφορά στη χρηματοδότησή του από την Περιφέρεια Κρήτης.
- Να συμβάλει στην τήρηση του χρονοδιαγράμματος της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης, σε ότι αφορά σε θέματα αρμοδιότητάς της.

5.2. Ο Φορείς Υλοποίησης (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ, ΙΤΕ και ΕΛΓΟ-Δήμητρα) αναλαμβάνουν:

- Να απασχολούν και να διαθέτουν επιστημονικό προσωπικό με τα απαραίτητα και ανάλογα προσόντα, προκειμένου να διασφαλισθεί η αρτιότητα υλοποίησης του Έργου.
- Την κάλυψη όλων των δαπανών που θα απαιτηθούν για την ολοκλήρωση του ερευνητικού προγράμματος, όπως ενδεικτικά τη δαπάνη του προσωπικού που θα απασχοληθεί (έξοδα μετακίνησης και αποζημίωσής του κ.λ.π.), τις δαπάνες διακίνησης, ασφάλισης και φύλαξης των οργάνων μέτρησης / αποτύπωσης και εν γένει τις δαπάνες των εργασιών πεδίου, τις δαπάνες επεξεργασίας μετρήσεων και εν γένει των εργασιών γραφείου και των λοιπών στοιχείων που θα απαιτηθούν.
- Να κοινοποιούν στον Κύριο του Έργου τις αναφορές προόδου για την εξέλιξη του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του Έργου.
- Να μεριμνούν για την ενημέρωση του κοινού και την προβολή του Έργου, σε συνεργασία με τον Κύριο του Έργου, με σαφή αναφορά στη χρηματοδότησή του από την Περιφέρεια Κρήτης.
- Να ορίσουν τους εκπρόσωπους τους στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης της Προγραμματικής Σύμβασης σύμφωνα με το άρθρο 8 της παρούσας.
- Να συμβάλουν στην τήρηση του χρονοδιαγράμματος της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης, σε ότι αφορά σε θέματα αρμοδιότητάς του.

ΑΡΘΡΟ 6

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΠΟΣΑ ΚΑΙ ΠΟΡΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την εκτέλεση του Έργου της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης **ανέρχεται στο ποσό των τετρακοσίων χιλιάδων ευρώ (400.000,00 €) συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ (24%).**

Η χρηματοδότηση του ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ θα καταβληθεί ως ακολούθως:

- Ποσό ύψους 10.000 ευρώ θα καταβληθεί τρεις μήνες από υπογραφής της σύμβασης του έργου
- Ποσό ύψους 65.000 ευρώ θα καταβληθεί με την ολοκλήρωση του πρώτου έτους εφαρμογής του έργου
- Ποσό ύψους 65.000 ευρώ θα καταβληθεί με την ολοκλήρωση του δεύτερου έτους εφαρμογής του έργου
- Ποσό ύψους 39.000 ευρώ θα καταβληθεί με την ολοκλήρωση του τρίτου έτους εφαρμογής του έργου

Η χρηματοδότηση του ΙΤΕ θα καταβληθεί ως ακολούθως:

- Ποσό ύψους 44.000 ευρώ θα καταβληθεί με την ολοκλήρωση του πρώτου έτους εφαρμογής του έργου
- Ποσό ύψους 43.000 ευρώ θα καταβληθεί με την ολοκλήρωση του δεύτερου έτους εφαρμογής του έργου
- Ποσό ύψους 43.000 ευρώ θα καταβληθεί με την ολοκλήρωση του τρίτου έτους εφαρμογής του έργου

Η χρηματοδότηση του ΕΛΓΟ-Δήμητρα θα καταβληθεί ως ακολούθως:

- Ποσό ύψους 8.000 ευρώ θα καταβληθεί τρεις μήνες από υπογραφής της σύμβασης του έργου

- Ποσό ύψους 25.000 ευρώ θα καταβληθεί με την ολοκλήρωση του πρώτου έτους εφαρμογής του έργου
- Ποσό ύψους 29.000 ευρώ θα καταβληθεί με την ολοκλήρωση του δεύτερου έτους εφαρμογής του έργου
- Ποσό ύψους 29.000 ευρώ θα καταβληθεί με την ολοκλήρωση του τρίτου έτους εφαρμογής του έργου

Η διαχείριση των πιστώσεων θα γίνεται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Πίνακας 2 – Προϋπολογισμός Έργου

Προϋπολογισμός (σε ευρώ)				
Δράσεις	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ (σε ευρώ)	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΙΤΕ (σε ευρώ)	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ (σε ευρώ)	ΣΥΝΟΛΟ
(α) Εξειδικευμένη επιστημονική υποστήριξη και καινοτόμες δράσεις για τη φυτοπροστασία της ελιάς στην Περιφέρεια Κρήτης 2025-2028	122.701,61	94.354,84	55.040,33	279.435,49
(β) Παρακράτηση φορέα	21.653,23	10.483,87	18.346,77	43.145,17
ΑΘΡΟΙΣΜΑ (α+β)	144.354,84	104.838,71	73.387,10	322.580,65
ΦΠΑ (24%)	34.645,16	25.161,29	17.612,90	77.419,35
ΣΥΝΟΛΟ	179.000,00	130.000,00	91.000,00	400.000,00

Η διαχείριση των πιστώσεων θα γίνεται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Για τη διενέργεια των πληρωμών, θα προσκομίζονται τα νόμιμα παραστατικά στοιχεία, ενώ για κάθε πληρωμή θα απαιτείται η έκδοση πρακτικού παραλαβής της επιτροπής του άρθρου 8 της παρούσας, ότι η εκτέλεση της σύμβασης και τα παραδοτέα ανταποκρίνονται πλήρως στις τεθείσες προδιαγραφές, απαιτήσεις και το χρονοδιάγραμμα του άρθρου 7 της παρούσας προγραμματικής σύμβασης.

Η διαχείριση της χρηματοδότησης του Ερευνητικού Προγράμματος θα γίνει με ευθύνη των **Φορέων υλοποίησης**.

Την οικονομική διαχείριση του έργου προς όφελος του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου (ΕΛΜΕΠΑ) θα αναλάβει ο **Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του ΕΛΜΕΠΑ**, σύμφωνα με τον νόμο 4957/2022, Διεύθυνση:

Εσταυρωμένος Ηρακλείου, ΤΚ 71410 Α.Φ.Μ. 996844271 Δ.Ο.Υ. Ηρακλείου (κατωτέρω αναφερόμενος ως ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ), ο οποίος θα αναλάβει, αφενός την είσπραξη της χρηματοδότησης μέσω του τραπεζικού λογαριασμού του που τηρεί στην Εθνική Τράπεζα (IBAN GR85 0110 2050 0000 2055 4052 975, και SWIFT BIC: ETHNGRAA) και αφετέρου, τη διαχείριση του κονδυλίου της αμοιβής του ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ. Για το λόγο αυτό ο ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ θα εκδώσει το σχετικό παραστατικό για την είσπραξη του συνολικού ποσού του συμβατικού αντικειμένου της αμοιβής του ΕΛΜΕΠΑ και θα παρακρατήσει το 15% της συμφωνηθείσας αμοιβής ως αμοιβή διαχείρισης.

Για την είσπραξη της αμοιβής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας θα εκδοθούν τα σχετικά Τιμολόγια Παροχής Υπηρεσιών και θα γίνει μέσω του τραπεζικού λογαριασμού του υπ' αρ. GR12 0172 7550 0057 5500 1450 564 που τηρεί στην Τράπεζα Πειραιώς.

Για την είσπραξη της αμοιβής του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού-ΔΗΜΗΤΡΑ θα εκδοθούν τα σχετικά Τιμολόγια Παροχής Υπηρεσιών και θα γίνει μέσω του τραπεζικού λογαριασμού που θα υποδειχθεί.

Πλήρες αρχείο των πρωτότυπων εγγράφων της εργασίας (σύμβαση, ένταλμα πληρωμής, τιμολόγιο κ.λ.π.) θα υπάρχουν στο σχετικό φάκελο που θα βρίσκεται στην Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης. Το αρχείο θα φυλάσσεται και θα επιδεικνύεται σε ενδεχόμενους ελέγχους έως και τρία χρόνια μετά την τελευταία πληρωμή του έργου.

Οι Φορείς υλοποίησης δεν μπορεί να αναλάβουν συμβατικές δεσμεύσεις έναντι τρίτων, που υπερβαίνουν το παραπάνω ποσό, χωρίς προηγούμενη έγγραφη έγκριση από τον Κύριο του Έργου, ο οποίος δεν έχει ουδεμία οικονομική υποχρέωση πέραν του ανωτέρω εγκεκριμένου ποσού.

ΑΡΘΡΟ 7

ΔΙΑΡΚΕΙΑ – ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του Αντικειμένου, με αρχή μέτρησης την υπογραφή της Σύμβασης ορίζεται σε **42 μήνες** περιλαμβανομένου και του χρόνου αποπληρωμής.

Ο καθαρός χρόνος υλοποίησης των εργασιών του ερευνητικού προγράμματος είναι σαράντα **(40)** μήνες .

Προϋπολογισμός **400.000,00 €** συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ και αναλύεται ως εξής :

- **2026: 143.000,00 ευρώ** (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ 66.000,00 + ΙΤΕ 44.000,00 + ΕΛΓΟ 33.000,00)
- **2027: 130.000,00 ευρώ** (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ 58.000,00 + ΙΤΕ 43.000,00 + ΕΛΓΟ 29.000,00)
- **2028: 127.000,00 ευρώ** (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ 55.000,00 + ΙΤΕ 43.000,00 + ΕΛΓΟ 29.000,00)

Ολοκλήρωση Φάσης: 40 μήνες από την υπογραφή της σύμβασης

Με την παραλαβή όλου του Αντικειμένου θα συνταχθεί πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής και από την υπογραφή αυτού η παρούσα σύμβαση λύεται.

Οποιοσδήποτε τροποποιήσεις του χρόνου υλοποίησης της προγραμματικής σύμβασης, γίνονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης, έγκριση των αρμοδίων οργάνων των συμβαλλομένων μερών και έγγραφη τροποποίηση της παρούσας σύμβασης.

ΑΡΘΡΟ 8

ΚΟΙΝΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΡΓΟΥ

Για την παρακολούθηση εκτέλεσης της παρούσας σύμβασης συστήνεται όργανο με την επωνυμία «Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης».

Η Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης αποτελείται από:

- Δύο (2) εκπρόσωπους του Κυρίου του Έργου, ένας εκ των οποίων ορίζεται Πρόεδρος της Επιτροπής, με τον αναπληρωτή του
- έναν (1) εκπρόσωπο του κάθε Φορέα Υλοποίησης, με τον αναπληρωτή του.

Επιστημονικά Υπεύθυνος του Έργου από την πλευρά του «ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ» είναι ο Καθ. Εμμανουήλ Ροδιτάκης, Εργαστήριο Βιολογικών και Βιοτεχνολογικών Εφαρμογών.

Επιστημονικά Υπεύθυνος του Έργου από την πλευρά του «ΙΤΕ » είναι ο Καθ. Γιάννης Βόντας , Εργαστήριο Μοριακής Εντομολογίας.

Επιστημονικά Υπεύθυνος του Έργου από την πλευρά του ΕΛΓΟ – «ΔΗΜΗΤΡΑ» είναι η Δρ. Καλαιτζάκη Αργυρώ, Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου, η οποία φέρει την ευθύνη για την ποιοτική και ποσοτική εκτέλεση του έργου που ανέλαβε ο ΕΛΓΟ – «ΔΗΜΗΤΡΑ» με την παρούσα προγραμματική σύμβαση.

Οι συμβαλλόμενοι φορείς, με απόφαση του νόμιμου εκπροσώπου τους, ορίζουν τα μέλη της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης, το αργότερο εντός 30 ημερών από την υπογραφή της παρούσας.

Αντικείμενο της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης είναι ο συντονισμός και η παρακολούθηση όλων των ενεργειών που απαιτούνται για την εκτέλεση της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης και ειδικότερα η τήρηση των όρων της, η διαπίστωση της ολοκλήρωσης των εκατέρωθεν υποχρεώσεων, η εισήγηση προς τα αρμόδια όργανα των συμβαλλομένων μερών κάθε αναγκαίου μέτρου και ενέργειας για την υλοποίηση της παρούσας, η αιτιολογημένη εισήγηση τροποποίησης της παρούσας σύμβασης, η εισήγηση για παράταση του χρονοδιαγράμματος και η επίλυση κάθε διαφοράς μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, που προκύπτει σχετικά με την ερμηνεία των όρων της παρούσας σύμβασης και τον τρόπο εφαρμογής της.

Η Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης συγκαλείται από τον Πρόεδρό της. Στην πρόσκληση αναγράφονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, ενώ ειδοποιούνται τα μέλη της εγκαίρως εγγράφως. Στην ημερήσια διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά και εισάγονται προς συζήτηση και τα θέματα που θα ζητήσει εγγράφως έστω και ένα από τα μέλη της. Χρέη γραμματέα εκτελεί μέλος της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης που θα εκλεγεί στην πρώτη της συνεδρίαση. Η Επιτροπή συνεδριάζει όπου οριστεί από τον Πρόεδρο.

Η Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης είναι δυνατό να πλαισιώνεται και από ειδικό προσωπικό που έχει γνώση του αντικειμένου της σύμβασης, όταν και εφόσον

ζητηθεί από κάποιο από τα μέλη της. Το ειδικό αυτό προσωπικό δύναται να αποτελεί την «Τεχνική Επιτροπή», η οποία, μετά από αίτημα της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης, γνωμοδοτεί και εκφέρει άποψη επί των ειδικών επιστημονικών θεμάτων που σχετίζονται με την υλοποίηση του Έργου, αλλά δεν έχει δικαίωμα ψήφου. Οι σχετικές γνωμοδοτήσεις, εισηγήσεις ή απόψεις της Τεχνικής Επιτροπής δεν είναι δεσμευτικές για την Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης.

Η Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης συνέρχεται και έκτακτα όταν το ζητήσει εγγράφως ένα από τα μέλη της. Κάθε μέλος της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης μπορεί, κατά την κρίση του, να καλεί στις συνεδριάσεις υπηρεσιακά στελέχη του φορέα από τον οποίο έχει ορισθεί και τα οποία είναι εμπλεκόμενα στην υλοποίηση του αντικειμένου της σύμβασης. Τα πρακτικά της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης κοινοποιούνται σε όλα τα μέλη, αφού υπογραφούν.

Οι αποφάσεις της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης πρέπει να είναι αιτιολογημένες, λαμβάνονται δε κατά πλειοψηφία των παρόντων μελών και δεσμεύουν όλους τους συμβαλλόμενους φορείς.

Για την ολοκλήρωση όλου του συμβατικού αντικειμένου της παρούσας σύμβασης θα συνταχθεί σχετικό πρωτόκολλο.

Οι λοιπές λεπτομέρειες που ενδεχομένως απαιτηθούν για τη λειτουργία της Κοινής Επιτροπής, θα καθορισθούν με αποφάσεις της.

ΑΡΘΡΟ 9

ΡΗΤΡΕΣ

Η παράβαση οποιουδήποτε από τους όρους της παρούσας σύμβασης, οι οποίοι θεωρούνται όλοι ουσιώδεις ή η παράβαση των διατάξεων του νόμου και της καλής πίστης από οποιοδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη παρέχει στο άλλο μέρος το δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση και να αξιώσει κάθε θετική ζημία του.

Σε περίπτωση μη πιστής εφαρμογής της παρούσας σύμβασης με υπαιτιότητα του ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ, ΙΤΕ και ΕΛΓΟ - ΔΗΜΗΤΡΑ, η Περιφέρεια Κρήτης αποκτά μονομερώς το δικαίωμα της διακοπής χρηματοδότησης του έργου (άρθρα 3 και 6) και της επιστροφής ποσού που αντιστοιχεί σε μη υλοποιημένο έργο.

Σε περίπτωση μη πιστής εφαρμογής της παρούσας σύμβασης με υπαιτιότητα της Περιφέρειας Κρήτης, ο ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ, το ΙΤΕ και ο ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ δύνανται μονομερώς να διακόψουν τις εργασίες του αντικειμένου (άρθρο 3), δικαιούνται δε το μέρος της χρηματοδότησης (άρθρο 6) που θα ανταποκρίνεται στις μέχρι τότε παρασχεθείσες υπηρεσίες κατ' αναλογία του υλοποιηθέντος έργου.

ΑΡΘΡΟ 10

ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

10.1 Υποκατάσταση. Απαγορεύεται ρητώς στο Φορέα Υλοποίησης η υποκατάστασή του από τρίτο για την υλοποίηση του Έργου. Αν χωρήσει υποκατάσταση, τότε ο Φορέας Υλοποίησης ευθύνεται για κάθε πταίσμα του τρίτου έναντι του Κυρίου του Έργου, ενώ συγχρόνως λύνεται η παρούσα από υπαιτιότητα του Φορέα Υλοποίησης.

10.2 Πνευματικά δικαιώματα. Όλα τα παραδοτέα έγγραφα (σχέδια, μελέτες, στοιχεία κ.ο.κ.) που συντάσσονται από το Φορέα Υλοποίησης (και τους προστεθέντες και αντισυμβαλλομένους του) στο πλαίσιο εκτέλεσης της παρούσας Σύμβασης και των συμβάσεων που θα υπογράψει ο Φορέας Υλοποίησης στο πλαίσιο υλοποίησης του Έργου θα ανήκουν στην ιδιοκτησία του Κυρίου του Έργου, ο οποίος έχει το δικαίωμα να τα επαναχρησιμοποιήσει ελεύθερα, θα είναι πάντοτε

στη διάθεση των νόμιμων εκπροσώπων του κατά τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης και θα παραδοθούν στον Κύριο του Έργου κατά το χρόνο παράδοσης του Έργου ή αλλιώς κατά την καθ' οιονδήποτε τρόπο λήξη ή λύση της Σύμβασης. Τα πνευματικά δικαιώματα ρητώς εκχωρούνται στον Κύριο του Έργου χωρίς την καταβολή πρόσθετης αμοιβής.

Κάθε Φορέας Υλοποίησης δύναται να προβαίνει σε επιστημονικές δημοσιεύσεις για τα αποτελέσματα του έργου, με τον όρο ότι θα αναφέρεται πάντα πως το έργο χρηματοδοτήθηκε από την Περιφέρεια Κρήτης. Εφόσον στο προς δημοσίευση αποτέλεσμα συμμετείχαν και οι λοιποί συμμετέχοντες φορείς η δημοσίευση πραγματοποιείται με την σύμφωνη γνώμη τους και αναφορά τους στην υλοποίηση του έργου.

10.3 Εμπιστευτικότητα. Καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης, αλλά και μετά τη λήξη ή λύση αυτής, ο Φορέας Υλοποίησης (και οι προστηθέντες του) αναλαμβάνει την υποχρέωση να μη γνωστοποιήσει σε τρίτους, συμπεριλαμβανομένων των εκπροσώπων του ελληνικού και διεθνούς τύπου, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη συγκατάθεση του Κυρίου του Έργου, οποιαδήποτε έγγραφα ή πληροφορίες που θα περιέλθουν σε γνώση του κατά την υλοποίηση του Έργου και την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του, με εξαίρεση των εγγράφων που αναρτώνται στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ.

10.4 Τα μέρη δεσμεύονται ότι τόσο κατά την εκτέλεση του έργου, όσο και στις σχετικές δημοσιεύσεις των αποτελεσμάτων αυτού, θα λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την συμμόρφωσή τους με την ισχύουσα ενωσιακή και εθνική νομοθεσία σχετικά με την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

ΑΡΘΡΟ 11

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

11.1 Οποιαδήποτε τροποποίηση ή παράταση της παρούσας προγραμματικής σύμβασης γίνεται μόνο εγγράφως με κοινή συμφωνία των συμβαλλομένων μερών, μετά από σχετική έγκριση των αρμοδίων οργάνων.

11.2 Η μη άσκηση δικαιωμάτων ή η παράλειψη υποχρεώσεων από οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος ή η ανοχή καταστάσεων αντίθετων προς την προγραμματική σύμβαση, καθώς και η καθυστέρηση στη λήψη μέτρων που προβλέπει η σύμβαση αυτή από οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παραίτηση των συμβαλλομένων μερών από δικαίωμα ή απαλλαγή από υποχρεώσεις τους ή αναγνώριση δικαιωμάτων στα συμβαλλόμενα μέρη, που δεν αναγνωρίζονται από αυτή την προγραμματική σύμβαση.

11.3 Κάθε διαφορά μεταξύ των συμβαλλομένων μερών που αφορά στην εκτέλεση και ερμηνεία των όρων της παρούσας σύμβασης και που δεν θα επιλύεται από την Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης της παρούσας σύμβασης, δύναται να επιλύεται από τα αρμόδια Δικαστήρια Ηρακλείου Κρήτης, σύμφωνα και με όσα αναφέρονται και στο σκεπτικό της παρούσας απόφασης.

Αφού συντάχθηκε το παρόν υπογράφεται ως παρακάτω:

Ηράκλειο, **18-11-2025**

**Η πρόεδρος
της Περιφερειακής Επιτροπής**

Τα μέλη

**Λιονή Μαρία
Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Ρεθύμνου**